

Nr 10

Utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning i vissa fall av åldersgränsen för avläggande av prov för körkort till bil.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 16 i första kammaren av herr *Johansson, Theodor*, samt nr 18 i andra kammaren av herrar *Pettersson* i Norregård och *Vigelsbo*.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i enlighet med vad i motionerna anförts.

En redogörelse för vad som anförts i motionerna lämnas i det följande.

Gällande bestämmelser

Enligt 29 § 1 mom. i gällande *vägtrafikförordning den 28 september 1951* får motorfordon eller med gummihjul försedd traktor — vad avser traktor blott vid färd på väg — föras endast av den, som genom körkort är berättigad att föra fordonet. Körkort må, enligt 3 mom. i samma lagrum, meddelas för bil endast den, som fyllt 18 år, och för motorcykel eller för traktor endast den, som fyllt 16 år. Körkort för traktor må dock, om särskilda skäl därtill är, även meddelas den, som fyllt 15 år. Körkort för motorcykel gäller, om innehavaren icke fyllt 18 år, endast för lätt motorcykel, d. v. s. motorcykel med tjänstevikt av högst 75 kilogram, samt för traktor. För cykel med hjälpmotor (»moped»), varmed förstås lätt motorcykel, som — med bibehållande i övrigt av de huvudsakliga kännetecknen på cykel — är utrustad med viss typ av motor, beträffande vilken bland annat gäller att den skall vara konstruerad för en hastighet av högst 30 kilometer i timmen och icke utan svårighet kunna ändras till högre hastighet, finns särskilda regler i *kungl. kungörelsen den 23 maj 1952 med vissa bestämmelser om cyklar med hjälpmotorer*. För sådant fordon gäller icke något körkortstvång, men fordonet får föras allenast av den, som fyllt 15 år.

Enligt 32 § vägtrafikförordningen skall ansökan om erhållande av körkort vara åtföljd av bland annat intyg, utfärdat inom tre månader före ansökningen, av polismyndigheten i sökandens mantalsskrivningsort, att

sökanden under de senaste två åren gjort sig känd för nyktert levnadssätt och med hänsyn till sina personliga förhållanden i övrigt icke kan anses olämplig såsom förare av körkortspliktigt fordon; dock må detta kunna styrkas i annan ordning, om sökanden under angivna tid icke varit man- talsskriven här i riket.

Historik

Förordningen den 21 september 1906 om automobiltrafik stadgade en minimiålder av 18 år för erhållande av kompetensbevis för framförande av bil. Kravet på en minimiålder av 18 år för erhållande av körkort för bil har sedan återkommit oförändrat i de olika författningar som fram till i våra dagar reglerat hithörande spörsmål.

1920 års automobilsakkunniga angav, att det vid olika tillfällen ifrågasatts, om ej körkortsåldern, såsom här och var i utlandet skett, kunde sänkas till 16 år. Detta syntes dem dock icke tillrädligt, eftersom under våra breddgrader personer under 18 år ej i allmänhet kunde anses hava nått den utveckling och mognad och det omdöme, som erfordrades för att föra bil.

1927 års motorfordonssakkunniga anförde, att det från vissa håll ifrågasatts huruvida icke körkortsåldern för bil borde höjas till 20 eller 21 år. En dylik höjning ansåg de sakkunniga dock icke påkallad. Erfarenheten hade enligt deras mening ådagalagt, att 18-åringar i allmänhet uppnått den utveckling, som erfordras för att föra bil. Att å andra sidan sänka åldern till 16 år, varom förslag också framkommit, hade icke ansetts tillrädligt.

1945 års trafiksäkerhetskommitté förordade (SOU 1948: 20) indelning av motorfordonsförarna i följande fyra grupper:

Grupp 4. förare av buss samt efter särskilda stadganden i vederbörande reglemente förare av brandbil, ambulans och utryckningsfordon för polisen, tullverket m. fl. i vissa städer,

Grupp 3 a) förare av personbil i yrkesmässig trafik samt b) förare av lastbil med en totalvikt av 4 ton eller däröver ävensom c) förare av utryckningsfordon i vissa orter,

Grupp 2. förare av privat personbil, förare av tyngre motorcykel, förare av lastbil med en totalvikt understigande 4 ton och förare av traktortåg, samt

Grupp 1. förare av ett till 40 km/tim. fartbegränsat motordrivet fordon, avsett för befordran av föraren ensam.

Kommittén föreslog i anslutning till gruppindelningen en minimiålder av 21 år för grupperna 4 och 3, 18 år för grupp 2 och 16 år för grupp 1.

1944 års trafikförfattningssakkunniga förordade (SOU 1948: 34) bibehållande av 18 år såsom åldersgräns för erhållande av körkort för bilar av alla kategorier.

Den i Genève den 19 september 1949 undertecknade *konventionen rörande vägtrafik*, som tillträtts av Sverige 1952, stipulerar en minimiålder av

18 år för förare av motorfordon i internationell trafik. Såvitt angår motorcykel eller invalidfordon finns dock möjlighet att godkänna körkort för den, som ännu icke uppnått 18 års ålder.

Motionerna

Motionärerna framhåller inledningsvis, att vår tids ungdomar hyser ett mycket stort intresse för motorfordon av olika slag och att de på grund härav skaffar sig erforderliga kunskaper om hur dessa skall föras och skötas, vartill kommer att de genom trafikundervisningen i skolorna får kunskap om trafikreglerna. Därefter anför motionärerna:

Med tanke på det anförda kan det vara befogat att låta ungdomarna få avlägga prov för körkort till bil redan vid fyllda 17 år. Minimiåldern är nu som bekant 18 år. Många 17-åringar är emellertid tillräckligt mogna och har tillräckliga kunskaper för att framföra bil. En förutsättning för detta är emellertid absolut nykterhet. Denna har ju starkt försämrats efter det fri spritförsäljning infördes den 1 oktober 1955. Försäljningen av spritdrycker gick upp med en tredjedel under det första ransoneringsfria året. I den ökade konsumtionens spår följde ett ökat alkoholmissbruk. Ökningen av fylleriföreseelser bland ungdomar under 18 år är oroväckande.

Sin absolutism skulle de 17-åringar som önskar erhålla körkort kunna dokumentera genom medlemskap i en nykterhetsorganisation i förslagsvis minst ett år före det man begär att få avlägga körkortsprov för bil. Övriga ungdomar skulle däremot få vänta med att avlägga dylika prov tills de uppnått 18 års ålder.

Åtgärder av denna art torde bland de många motorintresserade ungdomarna kunna få en vida starkare nykterhetsfrämjande effekt än en mera vagt utformad upplysning och propaganda.

Utskottet

Den ständigt ökande trafikintensiteten på våra vägar ställer allt större krav på motorfordonsförarnas körskicklighet, omdöme och hänsyn. Statistiken över trafikolyckorna visar skrämmande siffror, och stora ansträngningar göres för att ernå större trafiksäkerhet. Mot bakgrunden härav är det naturligt att den största försiktighet iakttages när det gäller att ge nya grupper av människor tillstånd att uppträda i trafiken som förare av motorfordon.

Utskottet kan väl dela motionärernas uppfattning därutinnan, att vår tids ungdomar hyser ett mycket stort intresse för motorfordon av olika slag och på grund härav tidigt skaffar sig kunskaper om hur dessa skall skötas och framföras. Likaså är det riktigt, såsom i motionerna anföres, att ungdomarna på ett tidigt stadium bibringas kunskap om gällande trafikregler. Ur dessa synpunkter skulle således knappast möta några större betänkligheter mot den föreslagna sänkningen av körkortsåldern till 17 år i vissa fall. Det bakom motionerna liggande syftet att främja nykter-

heten bland ungdomarna förtjänar också allt stöd. Emellertid är utskottet av den uppfattningen, att 17-åringar i allmänhet icke är i besittning av det omdöme och den mognad som bör eftersträvas hos en bilförare i dagens trafik. Den invändning mot förslaget, som härigenom reser sig, måste anses vara så väsentlig och av så avgörande betydelse, att utskottet redan på grund därav — och utan att närmare ingå på bedömande av de betänkligheter som i övrigt kan anföras mot de av motionärerna skisserade reglerna — finner sig böra avstyrka bifall till motionerna.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motioner, I: 16 och II: 18, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 mars 1957

På andra lagutskottets vägnar:

EDVIN JACOBSSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Axel E. Svensson, Sunne, Fru Carlqvist, fru Svenson, herrar Mannerskantz, Grönkvist, Lars Larsson och Åkesson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo*, Nilsson i Göteborg, Lundberg, Odhe, Carlsson i Bakeröd, Sundelin, Jönsson i Jämtlands Sikås och Lothigius.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.